

Apotekernes tiltag omkring utilsigtede hændelser og forebyggelse heraf

Netværk for Forebyggelse af Medicineringsfejl

1. juni 2012

Mette Gram-Hansen

Danmarks Apotekerforening

Hvor svært kan det være?

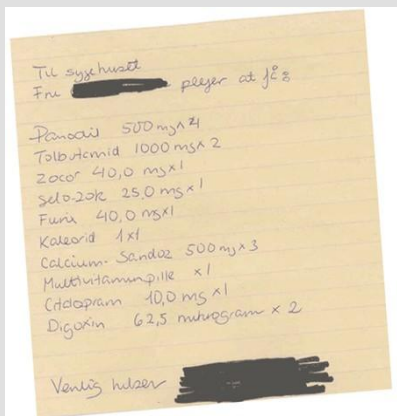

apotek

56 mio. pakninger om året

Medicinering er kompleks

apotek

Patientsikkerhedsordningen

- Rapportering til DPSD
  - Apoteket rapporterer om sig selv og om andre
  - Andre rapporterer om apoteket
- Modtages af regionen – sagsbehandling
  - Regionale risikomanagere
  - Møder og dialog med Apotekerforeningen
- Patientombuddet
  - Læring på nationalt niveau

Apotekerforenings bidrag til læring

- Forudsætning: Kendskab til hændelser
- Skabe læring i apotekssektoren
- Samspil med DDKM
- Månedens UTH
  - Synliggøre problemstillinger
  - Udgangspunkt i virkelige hændelser
- Bidrager til afdækning af problemstillinger

Kvalitetsforbedringer

Forbedringer skal laves indenfor eget indflydelsesområde!

Betydning

- Håndskrevne recepter
- Mangelfulde recepter
- Receptserver
- Restordrer
- IT-systemer
- Lægemiddelnavne
- Styrkeangivelse

Stor betydning
Lille indflydelse

- Stor betydning
- Stor indflydelse

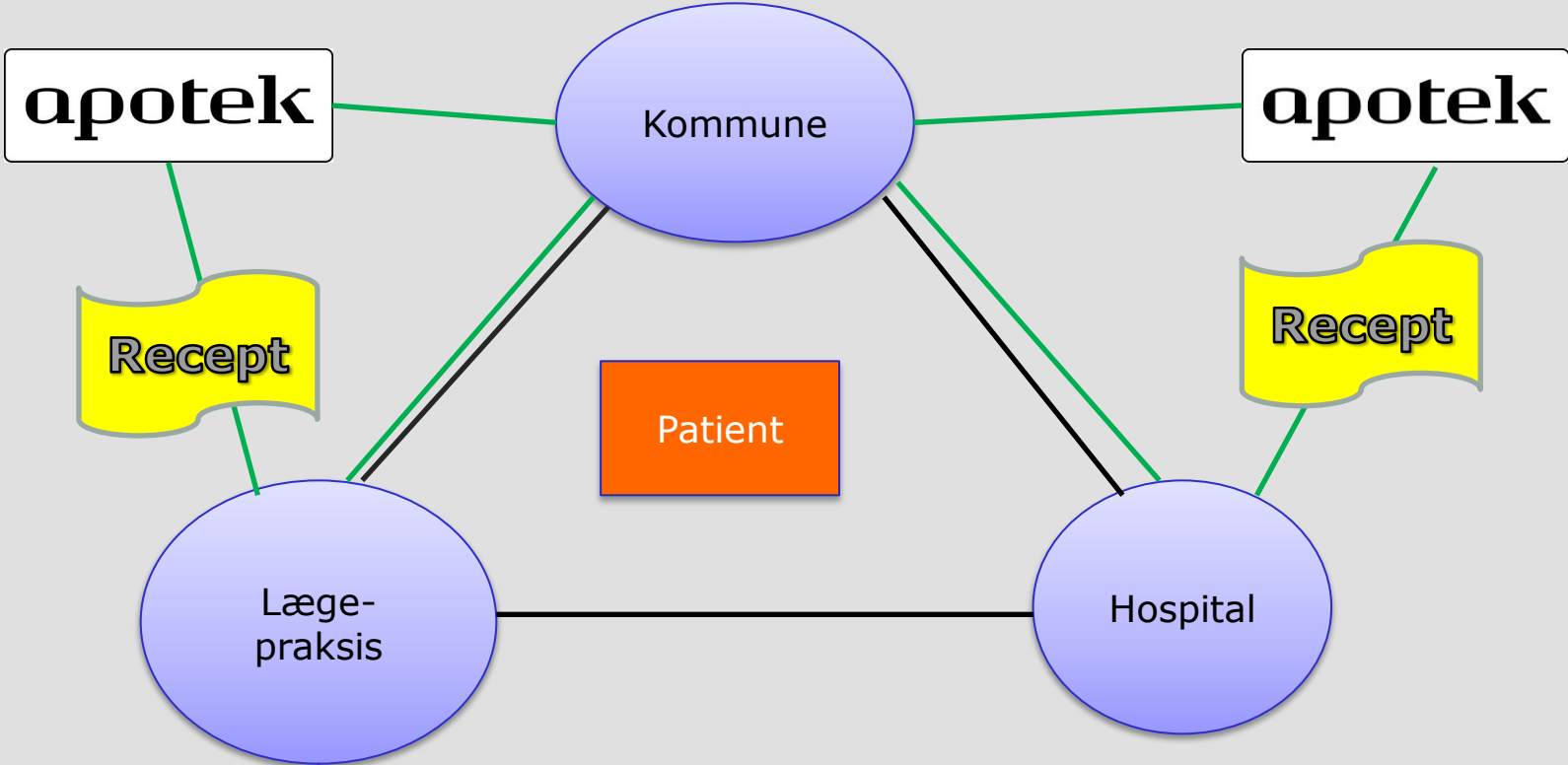
- Arbejds-tilrettelæggelse
- Receptekspedition
- Kontrol
- Kompetence
- Kundedialog

Lille betydning
Lille indflydelse

Lille betydning
Stor indflydelse

Indflydelse

Kommunikation i sundhedsvæsenet

Recept = kommunikation af ordination fra læge til apotek

apotek

Overførsel af ordinationsoplysninger

- Tekniske løsninger bør afprøves med alle faggrupper inden de søsættes
- Der har været UTH med alvorlig konsekvens som følge af, at ordinationsoplysninger ikke er overført korrekt gennem systemerne

apotek

Er doseringen letforståelig?

Enheder

Vnr. 081996 [-,+,]
Lantus Solo Star 100 E/ml injektionsvæske, opløsning, fyldt p Sanofi-Aventis 5 x 3 ml x 5

0,7 ml 1 gange dagligt
mod sukkersyge [I-31]
Må udleveres i alt 11 gange med 4 ugers mellemrum

ml → enheder

Vnr. 071445 [-,+,La]
Victoza 6 mg/ml injektionsvæske, opløsning, fyldt p Paranova Danmark 2 stk. (Paranova) x 5

0,1 ml 1 gange dagligt
behandling af diabetes type 2 [I-415]
Må udleveres i alt 11 gange med 4 ugers mellemrum

ml → mg

0,6 / 1,2 / 1,8 mg

Letforståelige doseringer?

- Tablet Nitoman 25 mg.
  - **12,5 tablet** daglig = **1/2 tablet** daglig
- Tablet Panodil 500 mg.
  - **1 gr.** 4 gange daglig = **2 tabletter** 4 gange daglig
- Serenase injektionsvæske 5mg/ml
  - **0,5-1 mg** x 3 = **0,1-0,2 ml** x 3
- Proctosedyl creme.
  - **1+1+1+0** = **udvortes** 3 gange daglig
- Tablet Imovane 7,5 mg. Sovetaletter.
  - **1+0+0+0** = hvad svarer det mon til?

Receptkvittering

Receptserver nr.: 5900000459

apotek

27.06.2011 14:29

Aut.nr. -

Lægens navn

Sygehusafdelingskode

Adresse

Tlf.nummer

EDI nr.: 821146

Region: 000

Cpr-nr

Navn

Adresse

Bemærkninger:

[-,-,La]

Vnr. 447136

Fragmin 25.000 anti-Xa IE/ml injektionsvæske, opløsning,
fyldt i Pfizer 5 x 0,5 ml x 1 .

0.4 ml 1 gang(e) Daglig
blodfortynde
Tilskud
Udleveres 1 gang

I sygehusystemet kan lægen ikke se pakningsstørrelse i forbindelse med ordination

Fragmin i engangssprøjtter

12.500 ie/ml

- 10 x 0,2 ml **2500**
- 25 x 0,2 ml **2500**

25.000 ie/ml

- 10 x 0,2 ml **5000**
- 25 x 0,2 ml **5000**
- 10 x 0,3 ml **7500**
- 5 x 0,4 ml **10000**
- 5 x 0,5 ml **12.500**
- 5 x 0,6 ml **15.000**
- 5 x 0,72 ml **18.000**

Sikker angivelse af dosering

- Fragmin 25.000 IE / ml. 5x0,5 ml
  - Ds. 0,4 ml 1 gang daglig

Hvad hvis der stod

- 10.000 IE daglig
- 1 injektion daglig
- Dosering efter skriftlig anvisning
- Efter aftale

Nyt it-system hos lægen

Recept:

Prednisolon 5 mg tabletter 100 stk*6

Binyrebarkhormontilskud

– Der skulle have stået:

Prednisolon 5 mg tabletter 100 stk.

6 tabletter daglig i 10 dage

Binyrebarkhormontilskud

Kunden henvender sig på apoteket for at hente sin hjertemedicin.

PharmaNet

Søg receptordinationer

E R D S F Funktioner

Søgning

Vis:

EDI-nr.:

Modtag

CPR-nr.

Fornavn

Efternavn

Født (dato):

Adresse:

Postnr.:

Udsteder

Læge efternavn

Læge fornavn

Sygehus kode:

Sygehus navn:

Udsteder ID:

Recept server

Nummer

Søg

Recepter

Ordinationer

Varenavn	Styrke	Pakning	Antal	Udlev	Senest udl	Interval	RS modtaget	Recept nr	Reserveret på
Panodil fillovertrukne tabl.	500 mg	300 stk.	1	0/6	03-05-2012	30 dag	26-04-2012 16:01	7361428511	Gammel Kongevej Apotek
Nitroglycerin "DAK" resoribl., su	0,5 mg	100 stk.	1	1/6	03-05-2012	14 dag	26-04-2012 16:01	7361428511	
Imdur depottabletter	60 mg	98 stk.	1	1/4	09-02-2012	60 dag	26-01-2012 14:12	6935720513	København Steno Apotek
Selo-zok depottabletter	200 mg	100 stk.	1	2/4	19-05-2012	60 dag	26-01-2012 14:12	6935720513	
Zarator fillovertrukne tabl.	20 mg	100 stk. (blister)	1	0/1			28-09-2011 14:52	6361969856	
Magnyl "DAK" enterotabletter	100 mg	100 stk.	1	2/4	08-05-2012	60 dag	28-06-2011 18:31	5947204215	
Imdur depottabletter	60 mg	98 stk.	1	2/4	18-03-2012	60 dag	02-03-2011 17:15	5453701899	
Nitroglycerin "DAK" resoribl., su	0,5 mg	100 stk.	1	2/6	14-05-2012	14 dag	02-03-2011 17:15	5453701899	
Imdur depottabletter	60 mg	98 stk.	1	2/4	15-04-2011	60 dag	06-12-2010 12:10	5078123348	
Lisinopril "Arrow" tabletter	20 mg	98 stk. (blister)	1	2/3	18-03-2012	4 uge(r)	30-11-2010 12:33	5051905764	
Nitroglycerin "DAK" resoribl., su	0,5 mg	100 stk.	1	2/6	17-01-2011	14 dag	15-10-2010 12:11	4848338312	
Zarator fillovertrukne tabl.	20 mg	100 stk. (blister)	1	0/1			03-09-2010 10:34	4654622193	
Nexium enterotabletter	40 mg	100 stk.	1	0/1			03-09-2010 10:34	4654622193	

Overtag ordination   Kontrollér overtag-status   Afslut ordination   Afreservér   Ugyltig

Hent ordinationer   Vis Udleveringer   Receptoversigt   Ekspedition   og Ekspedition   Luk

Bruger: 183\va   Terminal: 5   Oms.afd.: 0   Lagerafd.: 0   Forbindelse: Online

Valg af ordination fra receptserver

- Hvilken information giver lægen til patienten?
- Hvad ved patienten / pårørende om det de skal hente på apoteket?
- Hvilken dialog har apoteket med kunden?

Udfordringer

- Forsinkelser
- Mange uaktuelle ordinationer
- Substitution – navneforvirring
- Forvekslinger

Forveksling af lægemiddelnavne

Recept på receptserveren til ung pige

- Øjendråber Optimol 5 mg/ml 5 ml
- Mod grøn stær
- 1 øjendråbe 2 gange daglig

Moderen har talt med lægen

- Øjnene klør – ved ikke om det er grøn stær
- Navneforveksling: **OPTIMOL – OPATANOL**
- Opatanol er et antihistamin mod allergi

Forveksling lægemiddelform

Recept på receptserveren til ung mand (1993)

- Tablet Hydrokortison 20 mg 100 stk.
- Binyrebarkhormontilskud
- 2 tabletter daglig

- Det skulle have været Hydrokortison creme – men den er udgået

Genbestilling af Salbuvent

- Til barn (2 år , ca. 12 kg)
- Rp. Salbuvent **inhalationsvæske 5mg/ml**
25 ml
- Mod hoste.
  1. 3-4 ml 2-3 gange daglig
  2. Dosering efter skriftlig anvisning

Fik oprindelig Salbuvent **oral opl. 0,4 mg/ml**,
men den er udgået

UTH fra DPSD - Delekærv

En læge har rapporteret følgende:

- En patient får losartan 150 mg
- Ved kontrol i dag fortæller han, at nogle gange har tabletterne delekærv, nogle gange ikke
- Når der ikke er delekærv forsøger han at dele tabletterne med en kniv
- Patientens blodtrykskontrol bliver usikker.

Losartan 100 mg - substitution

Cozaar® © Dli A/S

12,93 kr.

filmoverttrukne tabl., 100 mg, hvid

Losartankalium "Orifarm" © Dli A/S

1,02 kr.

filmoverttrukne tabl., 100 mg, hvid

Ancozan © Dli A/S

1,07 kr.

filmoverttrukne tabl., 100 mg, hvid

Losartankalium "KRKA" © Dli A/S

1,00 kr.

filmoverttrukne tabl., 100 mg, hvid

Lostankal © Dli A/S

1,02 kr.

filmoverttrukne tabl., 100 mg, hvid

Losartan "Bluefish" © Dli A/S

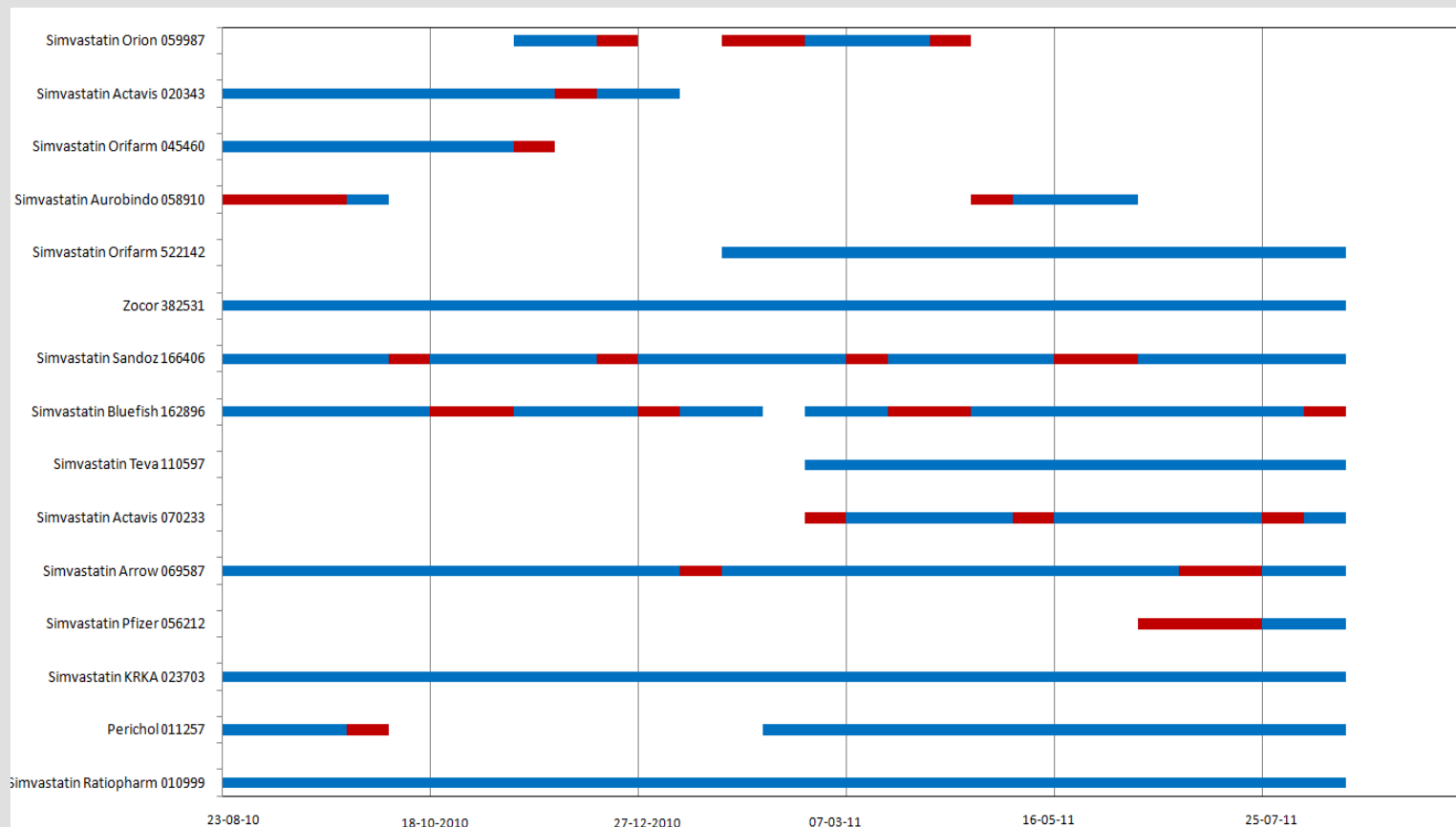
0,97 kr.

filmoverttrukne tabl., 100 mg, hvid

Simvastatin 40 mg 100 stk.

apotek

Blå = på markedet   **Rød = billigst på markedet**

Kilde: Lægemiddelstyrelsen

Lægemedler med finasterid

Indholdsstof	finasterid 5 mg	finasterid 1 mg
Handelsnavn	Finasterid "Orion" Finasterid "Sandoz" Finasterid "Stada"	Propecia®
Godkendt indikation	Forstørret prostata	Hårtab hos mænd
Dosering	1 tablet daglig	1 tablet daglig
Delekærv	Nej	Nej
Pris	Ca. 95 kr. for 30 tabl. Ca. 156 kr. for 100 tabl.	Ca. 450 kr. for 28 tabl.
Tilskud	Generelt tilskud	Intet

Risiko for forveksling af Truxal med anden medicin.

Udklip fra de to recepter, hvor apotekerne udleverede forkert medicin::

Rp. Truxal 25 mg
100 stk.

Rp. Imurel 50 mg 100

Der er en vis lighed på de to ord "Imurel" og "Truxal", såkaldt "Look a-like" medicin.

Læring jf. patientombuddet:

- Risiko for forveksling ved håndskrift
- Håndskrevne recepter skal være læselige
- Lægen kontaktes hvis det er uklart hvad der står

Lægen bør vel også affatte recepten korrekt ?

Der er af stor betydning at indikation anføres!

SAD - ej i primær sektor

Recept (elektronisk) fra sygehus

- Morfin SAD injektionsvæske **10 mg/ml**
- 10 x 1 ml
- Mod stærke smerter
- Til injektion efter aftale

I Primærsektoren fås

Morfin DAK **20 mg/ ml** injektionsvæske 10x1 ml

Del din viden med Sundhedsstyrelsen

Skema for apoteker til indberetning af evt. misbrug af håndkøbsmedicin m.m. (e-blanket)

Udfyld skemaet nedenfor. Når du har sendt blanketten til os, vil du modtage en kvittering. Vi kontakter dig, når vi har behandlet din blanket.

Hvis du har problemer med at udfylde eller indsende blanketten, kan du kontakte webmaster, webmaster@dkma.dk.

Det er vigtigt, at apotekerne og Lægemiddelstyrelsen deler viden om uhensigtsmæssigheder ved brug af lægemidler. Det kan fx være, hvis et apotek får mistanke om, at lægemidler bruges til andre formål end de tilsigtede, eller at emballage eller dosering giver problemer. Apotekerne har gennem den direkte kontakt til brugerne af medicin mulighed for at opfange nye signaler om et voksende misbrug, eller uhensigtsmæssigt brug af håndkøbsmedicin. Det kan være situationer som:

- mistanke om misbrug af lægemidler
- mistanke om, at indkøb af håndkøbsmedicin til udvinding af euforiserende stoffer
- problemer med doseringsudstyr for eksempel ved anvendelse af astmamedicin eller
- emballageproblemer som for eksempel gigtpatienters problemer med at åbne forseglinger
- forveksling af navne på lægemidler.

Samarbejdet mellem Lægemiddelstyrelsen og apotekerne er ikke tænkt til at skulle omfatte indberetninger af enkeltstående sager, uhensigtsmæssigheder ved udskrivelsen af receptpligtig medicin eller indberetninger af bivirkninger ved brug af lægemidler.

Hvilket lægemiddel er der problemer med? (Lægemiddel navn, markedsføringsindehaver, dosis)

Beskriv problemstillingen (Hvad, hvem, hvor, hvorledes)

Apotek (navn og by)

Indberetters navn

Kvittering

Afkryds feltet og indtast din e-mail for kvittering:

Indsend

Del din viden med andre apoteker

Apotekets produkter

Bolbro Info-nyt@

Driftsrådgivning

IT på apoteket

Kvalitetsudvikling

- Guldorn fra apotek
- Q-møder
- Retningsgivende dokumenter
- Spørgsmål og svar
- Patientsikkerhed
- UTH

Lovgivning og etik

Markedsføring

Medicintilskud

Personale og løn

Skrankerådgivning

Sundhedsydelse

Økonomi

Utsigtede hændelser

En **utsigtet hændelse** er en ikke-tilstræbt begivenhed, der skader patienten eller indebærer risiko for skade som følge af sundhedsvæsenets handlinger eller mangel på samme. Utsigtede hændelser kan opstå på apoteket i forbindelse med forsyning af og information om lægemidler. Men apoteket har samtidig en central rolle i sundhedsvæsenet og kan opdage utsigtede hændelser, der er opstået andre steder i sundhedsvæsenet.

Aktuelle opmærksomhedspunkter

Bliver du opmærksom på forhold, der har givet anledning til utsigtede hændelser eller forhold, hvor apoteket ser, at der potentielt set kan opstå utsigtede hændelser, så klik her

Vær med til at gøre andre apoteker opmærksom på problemstillingen og giv derved flere apoteker mulighed for at forebygge utsigtede hændelser og derved være med til at øge patientsikkerheden.

Det kan være lægemiddelnavne, styrker, lægemiddelformer, indikationer mv. der giver anledning til forvekslinger og misforståelser fx som følge af restordre. Noget som alle apoteker vil have gavn af at få meldt hurtigt ud.

Aktuelle OBS - læring fra apotek til apotek

Dato	Titel	Vær opmærksom på..
21-03-2012	Optimol/Opatanol	Risiko for navneforveksling ved receptudstedelse. Optimol er mod grøn stær. Opatanol er mod allergi.
14-03-2012	IT-system	På edi-recept står Prednisolon 5 mg 100 stk*6. Dosering mangler. Læge kontaktes. Der skulle have stået 6 tabletter daglig i 10 dage. Læge havde fået nyt IT-system. Når UTH rapporteres til www.DPSD.dk angiv da hvilket IT-system lægen anvender. Hvis der rapporteres flere lignende hændelser kan fejlen måske spores tilbage til IT-systemet.
27-02-2012	Hydrokortison	Creme er udgået. Det er sket at lægen utsigtet har ordineret Hydrokortison tabletter 20 mg, da dette nu det eneste der nu kommer frem når der søges på "Hydrokortison"
17-01-2012	Volumatic	at Ventoline IKKE skal substitueres til Aiomir ved brug sammen med Volumatic. Kun ventiline passer til Volumatic.
23-09-2011	Pharmanet Alt F1	Hvis Alt F1 (genkalde CPR-nr fra sidste ekspedition) bruges efter en genekspektion - så er det IKKE det genekspererede CPR-nr der genkaldes
01-09-2011	Truxal	Risiko for forveksling med andre lægemiddelnavne i håndskrift bl.a Imurel.
17-06-2011	Malarone / Malarex	Risiko for forveksling af lægemiddelnavne. Doseringen af disse to produkter er meget forskellig. Daglig / ugentlig. Vær opmærksom på dette ved receptkontrollen.
16-06-2011	Salazopyrin	At lægemiddelformen stemmer overens med indikationen. <i>Enterotabletter</i> : Leddegigt. <i>Tabletter</i> : Tarmsygdomme.
16-06-2011	Sifrol (pramipexol)	Doseringen afhænger af indikationen. <i>Parkinson</i> : Max døgndosis 3,3 mg. <i>RLS</i> : Max 0,54 mg til natten
16-06-2011	Mycostatin mikstur	Doseringen afhænger af indikationen. <i>Svamp i mundhulen</i> : 1 ml 4 gange daglig. <i>Svamp i mave/tarmkanalen</i> : 5-10 ml 3 gange daglig.
16-06-2011	Vermox	Doseringen afhænger af indikationen. <i>Børneorm</i> : 100 mg som engangsdosis, ialt 3 gange med 2 ugers mellemrum. <i>Spolorm</i> : 100 mg 2 gange daglig i 3 dage.
05-05-2011	Humalog	Humalog Pen 5x3 ml er udgået. Findes nu som Humalog Kvikpen 5x3 ml og som cylinderampuller 5x3 ml. Der kan opstå usikkerhed hos kunden som følge af nyt device. Der kan være risiko for forveksling af dispenserings udgået præparat.
26-04-2011	Daisynelle	Vær opmærksom på at disse p-piller findes i 2 forskellige udgaver med hhv. 20 og 30 mikrogram østradiol.
09-04-2011	Spirocort	Inhalationsaerosol udgået. Vær obs på barnets alder, da der ved en fejl kan ordineres turbohaler istedet for inhalationsaerosol. Turbohaler kom som regel først bruges fra 5-års alderen.
09-04-2011	Salbuvent	Mikstur udgået. Vær ekstra opmærksom hvis der ordineres inhalationsvæske, det er det eneste der hedder "Salbuvent nu"

Giv mig besked

Patientsikkerhedsordningen har ...

- Givet åben dialog om utilsigtede hændelser
- Sat fokus på problemområder
- Synliggjort, at hændelser ofte er komplekse og involverer flere aktører
- Synliggjort, at det er nødvendig med samspil mellem sundhedsvæsenets aktører, it-systemer mv. for at medicineringen bliver sikker